

# ส่วนที่ 1

## สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐาน

### 1. ด้านกายภาพ

#### 1.1 ที่ตั้งของหมู่บ้านหรือชุมชนหรือตำบล

ที่ตั้งของหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลภูเหล็ก

ตำบลภูเหล็ก ประกอบด้วย

หมู่ที่ 1 บ้านภูเหล็ก

หมู่ที่ 2 บ้านโนนสวรรค์

หมู่ที่ 3 บ้านภูเหล็กน้อย

หมู่ที่ 4 บ้านหนองหญ้าปล้อง

หมู่ที่ 5 บ้านหนองรูแซ่

หมู่ที่ 6 บ้านภูเงิน

หมู่ที่ 7 บ้านภูเงิน

หมู่ที่ 8 บ้านหนองรูแซ่

สำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลภูเหล็ก

(ปัจจุบันเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลาง)

ตั้งอยู่ที่ หมู่ 1 ตำบลภูเหล็ก อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น

#### 1.2 ลักษณะภูมิประเทศ

เป็นที่ราบสูง สลับกับที่ลุ่ม เป็นแอ่งน้ำ

#### 1.3 ลักษณะภูมิอากาศ

ลักษณะอากาศมีลักษณะร้อนชื้น อากาศเปลี่ยนแปลงไปตามฤดู ซึ่งมี ๓ ฤดู ดังนี้

ฤดูร้อน เริ่มประมาณเดือนมีนาคม ถึงเดือนมิถุนายน

ฤดูฝน เริ่มประมาณเดือนกรกฎาคม ถึงเดือนตุลาคม

ฤดูหนาว เริ่มประมาณเดือนพฤศจิกายน ถึงเดือนกุมภาพันธ์

#### 1.4 ลักษณะของดิน

ลักษณะดินส่วนมากเป็นดินเหนียวปนทราย

#### 1.5 ลักษณะของแหล่งน้ำ

พื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลภูเหล็ก มีลำห้วยไหลผ่านตลอดสาย เพื่อเป็นแหล่งน้ำที่ใช้สำหรับ อุปโภค-บริโภค จำนวน 3 แห่ง

- ลำห้วยภูเหล็ก
- ลำห้วยก้านสูง
- ลำห้วยหนองหญ้าปล้อง

### 1.5 ลักษณะของไม้และป่าไม้

พื้นที่ป่าส่วนใหญ่ในตำบลภูเหล็ก จะเป็นป่าสงวน ป่าปลูกไม้ประดู่ ส่วนใหญ่จะเป็นไม้ยูคาลิปตัส

## 2. ด้านการเมือง/การปกครอง

องค์การบริหารส่วนตำบลภูเหล็ก มีทั้งหมด 8 หมู่บ้าน แต่ละหมู่บ้านจะมีผู้นำหมู่บ้าน ประชาชนให้ความร่วมมือด้านการเลือกตั้งเป็นอย่างดี

|           |                   |           |                      |             |
|-----------|-------------------|-----------|----------------------|-------------|
| หมู่ที่ 1 | บ้านภูเหล็ก       | ผู้ปกครอง | นายสุวิทย์ กาฬสินธุ์ | กำนันตำบล   |
| หมู่ที่ 2 | บ้านโนนสวรรค์     | ผู้ปกครอง | นายประมวล สีเคน      | ผู้ใหญ่บ้าน |
| หมู่ที่ 3 | บ้านภูเหล็กน้อย   | ผู้ปกครอง | นายพิทักษ์ โยธาฑูล   | ผู้ใหญ่บ้าน |
| หมู่ที่ 4 | บ้านหนองหญ้าปล้อง | ผู้ปกครอง | นายสมปอง สมิแจ้ง     | ผู้ใหญ่บ้าน |
| หมู่ที่ 5 | บ้านหนองรูแซ่     | ผู้ปกครอง | นายคำพอง อัดฮาด      | ผู้ใหญ่บ้าน |
| หมู่ที่ 6 | บ้านภูเงิน        | ผู้ปกครอง | นายประกอบ แก้วหย่อง  | ผู้ใหญ่บ้าน |
| หมู่ที่ 7 | บ้านภูเงิน        | ผู้ปกครอง | นายนิยม โยเหลา       | ผู้ใหญ่บ้าน |
| หมู่ที่ 8 | บ้านหนองรูแซ่     | ผู้ปกครอง | นายทองดี นามวัน      | ผู้ใหญ่บ้าน |

### 2.1 เขตการปกครอง

องค์การบริหารส่วนตำบลภูเหล็กตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ของอำเภอบ้านไผ่ มีระยะทางห่างจากอำเภอบ้านไผ่ เป็นระยะทาง 19 กิโลเมตร (แผนที่ตำบล)

**ทิศเหนือ** ติดต่อกับ ตำบลหนองแซง อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น

**ทิศใต้** ติดต่อกับ ตำบลหินตั้ง อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น

**ทิศตะวันออก** ติดต่อกับ ตำบลนาโพธิ์ อำเภอกุดรัง จังหวัดมหาสารคาม

**ทิศตะวันตก** ติดต่อกับ ตำบลในเมือง อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น

**เนื้อที่** มีเนื้อที่ประมาณ 73 ตารางกิโลเมตร

## 3. ประชากร

### 3.1 ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนประชากร

จำนวนประชากรและความหนาแน่นประชากรจากข้อมูลของสำนักทะเบียนราษฎร์ของอำเภอบ้านไผ่ ณ เดือน ตุลาคม 2561 ตำบลภูเหล็ก ดังนี้

| หมู่ที่     | บ้าน              | ปี 2562<br>(ตุลาคม 2561) |       |       |
|-------------|-------------------|--------------------------|-------|-------|
|             |                   | ชาย                      | หญิง  | รวม   |
| 1           | บ้านภูเหล็ก       | 418                      | 413   | 831   |
| 2           | บ้านโนนสวรรค์     | 678                      | 661   | 1,339 |
| 3           | บ้านภูเหล็กน้อย   | 336                      | 328   | 664   |
| 4           | บ้านหนองหญ้าปล้อง | 444                      | 396   | 840   |
| 5           | บ้านหนองรูแช่     | 271                      | 264   | 535   |
| 6           | บ้านภูเงิน        | 282                      | 258   | 540   |
| 7           | บ้านภูเงิน        | 332                      | ๓๒๔   | 656   |
| 8           | บ้านหนองรูแช่     | 398                      | ๓๙๐   | 788   |
| รวมทั้งสิ้น |                   | 3,159                    | 3,034 | 6,193 |

#### 4. สภาพทางสังคม

##### 4.1 การศึกษา

พื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลภูเหล็ก มีโรงเรียนในระดับประถมศึกษา จำนวน 3 แห่ง ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ จำนวน 1 แห่ง จากการสำรวจข้อมูลพื้นฐานพบว่า ประชากรอายุ 15 – 60 ปีเต็ม ร้อยละ 90 อ่าน เขียนภาษาไทยและคิดเลขอย่างง่ายได้ เด็กอายุ 6 – 14 ปี ร้อยละ 100 ได้รับการศึกษา ภาคบังคับ 9 ปี ได้เรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หรือเทียบเท่า ปัญหาคือ ยังไม่สามารถที่จะแข่งขันกับเมืองใหญ่ๆ ได้ การแก้ปัญหาขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเหล็ก ได้จัดกิจกรรมให้กับเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การสนับสนุนอาหารเสริมนม อาหารกลางวัน ในกับทางโรงเรียนในเขตพื้นที่ และร่วมกันจัดกิจกรรมต่างๆ กับทางโรงเรียน

##### 4.2 สาธารณสุข

ตำบลภูเหล็ก มีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ๑ แห่ง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ตำบลภูเหล็ก ตั้งอยู่บ้านภูเหล็ก หมู่ที่ 1 จากการสำรวจข้อมูลพื้นฐานพบว่า ประชาชนส่วนมากมีสุขภาพที่ดี มีการคัดกรองสุขภาพให้กับประชาชนกลุ่มเสี่ยง โรคที่มักเกิดแก่ประชากรในชุมชน เช่นกัน ได้แก่ โรคความดัน เบาหวาน ปัญหาคือประชาชนบางรายไม่ยอมไปคัดกรองหรือตรวจสุขภาพประจำปี

### 4.3 อาชญากรรม

องค์การบริหารส่วนตำบลภูเหล็กไม่มีเหตุอาชญากรรมเกิดขึ้น แต่มีเหตุการณ์ลักขโมยทรัพย์สินประชาชน ส่วนมากครัวเรือนมีการป้องกันอุบัติภัยด้วยตนเองอย่างถูกต้อง มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

### 4.4 ยาเสพติด

ปัญหาเสพติดในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลภูเหล็ก พบว่าในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลภูเหล็ก มีผู้ที่ติดยาเสพติดแต่เมื่อเทียบกับพื้นที่อื่นถือว่าน้อย เหตุผลก็เนื่องมาจากว่าได้รับความร่วมมือกับทางผู้นำ ประชาชน ที่ช่วยสอดส่องดูแลอยู่เป็นประจำ การแก้ไขปัญหาขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเหล็กสามารถทำได้เฉพาะตามอำนาจหน้าที่เท่านั้น เช่น การณรงค์ การประชาสัมพันธ์ การแจกใบปลิว การฝึกอบรมให้ความรู้ ถ้านอกเหนือจากอำนาจหน้าที่ ก็เป็นเรื่องของตำรวจแล้วแต่กรณี ทั้งนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลก็ได้ให้ความร่วมมือมาโดยตลอด

### 4.5 การสังคมสงเคราะห์

องค์การบริหารส่วนตำบลภูเหล็ก ได้ดำเนินการด้านสังคมสงเคราะห์ ดังนี้

1. ดำเนินการจ่ายเบี้ยยังชีพให้กับผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ป่วยเอดส์
2. รับลงทะเบียนและประสานโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด
3. ประสานการทำบัตรผู้พิการ
4. ศูนย์ยุติธรรมชุมชน

## 5. ระบบบริการพื้นฐาน

ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลภูเหล็กมีระบบบริการพื้นฐาน ดังนี้

### 5.2 การไฟฟ้า

การขยายเขตไฟฟ้า ปัจจุบันมีไฟฟ้าใช้ทุกครัวเรือน คิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์

### 5.3 การประปา

องค์การบริหารส่วนตำบลภูเหล็ก มีประปาหมู่บ้านที่คณะกรรมการหมู่บ้านดำเนินการบริหารจัดการเองครอบคลุมทุกครัวเรือน

### 5.4 เส้นทางคมนาคม

การเดินทางถึงตำบลภูเหล็ก สามารถเดินทางได้ 2 เส้นทาง เส้นทางที่ 1 เดินทางจากบ้านไผ่ถึงปากทางบ้านหนองฮี ตามถนนสายแจ้งสนิท หมายเลข 23 ระยะทาง 10 กิโลเมตร จากปากทางบ้านหนองฮีถึง บ้านภูเหล็ก ระยะทาง 9 กิโลเมตร จะถึงตำบลภูเหล็ก เป็นถนนลาดยางตลอดสาย เส้นทางที่ 2 กรณีมาจากจังหวัดขอนแก่น สายบ้านหนองแวงโอง – บ้านภูเหล็ก ระยะทาง 11 กิโลเมตร เป็นถนนลาดยางตลอดสาย ถนนภายในหมู่บ้านส่วนใหญ่จะเป็นถนนคอนกรีต

## 6. ระบบเศรษฐกิจ

### 6.1 การเกษตร

ประชากรในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลภูเหล็ก ร้อยละ 90 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ผลผลิตทางการเกษตรที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง อ้อย

### 6.2 การประมง

(ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลภูเหล็กไม่มีการประมง)

### 6.3 การปศุสัตว์

- เป็นการประกอบกิจการในลักษณะเลี้ยงในครัวเรือนเป็นอาชีพหลักและอาชีพเสริม เช่น การเลี้ยงไก่ เป็ด โค สุกร กระบือ

### 6.4 การท่องเที่ยว

ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลภูเหล็กไม่มีแหล่งท่องเที่ยว แต่ได้ส่งเสริมการท่องเที่ยวให้เกิดขึ้นในชุมชน โดย การจัดงานประเพณีต่างๆ เช่น ประเพณีบุญบั้งไฟ

### 6.5 การพาณิชย์และกลุ่มอาชีพ

#### กลุ่มอาชีพ

มีกลุ่มอาชีพ จำนวน 4 กลุ่ม

1. กลุ่มกล้วยฉาบ
2. กลุ่มขนมดอกจอก
3. กลุ่มดอกไม้จัน
4. กลุ่มพรมเช็ดเท้า / แพลนอน

## 7. เศรษฐกิจพอเพียงท้องถิ่น (ด้านการเกษตรและแหล่งน้ำ)

มีแหล่งน้ำเพื่อใช้ในการเกษตร ได้แก่ ลำห้วย จำนวน 3 แห่ง, ฝาย , หนอง,และอื่นๆ

## 8. ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม

### 8.1 การนับถือศาสนา

ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีวัด 7 แห่ง ได้แก่

- |                       |           |                   |
|-----------------------|-----------|-------------------|
| - วัดอรัญญาวาส        | หมู่ที่ 2 | บ้านโนนสวรรค์     |
| - วัดป่าสมัคคีธรรม    | หมู่ที่ 2 | บ้านโนนสวรรค์     |
| - วัดป่าภูเหล็กน้อย   | หมู่ที่ 3 | บ้านภูเหล็กน้อย   |
| - วัดจตุรมิตรวิทยาราม | หมู่ที่ 4 | บ้านหนองหญ้าปล้อง |
| - วัดจำปาวนาवास       | หมู่ที่ 5 | บ้านหนองรูแช่     |
| - วัดเทพนิมิตวนาราม   | หมู่ที่ 7 | บ้านภูเงิน        |
| - วัดป่าบ้านหนองรูแช่ | หมู่ที่ 5 | บ้านหนองรูแช่     |

## 8.2 ประเพณีและงานประจำปี

- ประเพณีวันสงกรานต์                      ประมาณเดือน เมษายน
- ประเพณีวันเข้าพรรษา ออกพรรษา    ประมาณเดือน กรกฎาคม ตุลาคม พฤศจิกายน
- ประเพณีบุญบั้งไฟ                          ประมาณเดือน พฤษภาคม

### 8.3 ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภาษาถิ่น

**ภูมิปัญญาท้องถิ่น** ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลภูเหล็กได้อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ วิธีการทำเครื่องจักรสารใช้สำหรับในครัวเรือน วิธีการเลี้ยงไหมและการทอผ้าไหม วิธีการทอเสื่อจากต้นกก และวิธีการจับปลาธรรมชาติ

ภาษาถิ่น ส่วนมากพูดภาษาอีสาน

#### 8.4 สินค้าพื้นเมืองและของที่ระลึก

ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลภูเหล็กได้ผลิตของใช้พื้นเมืองขึ้นใช้ในครัวเรือนและ  
เหลือเอาไว้จำหน่ายบ้าง ได้แก่ เสื้อที่ทอจากต้นกก ผ้าที่ทอจากผ้าฝ้ายและผ้าไหม เครื่องจักรสานที่ทำจาก  
ไม้ไผ่

## 9. ทรัพยากรธรรมชาติ

9.1 น้ำ ที่ใช้ในการอุปโภค-บริโภค เป็นน้ำที่ได้จากประปาหมู่บ้าน น้ำฝน และน้ำจากลำห้วยในพื้นที่ ตำบลภูเหล็ก

## 9.2 ป่าไม้ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลภูเหล็กส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ป่าสงวน

### 9.3 ภูเขา ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลภูเหล็กไม่มีภูเขา

\*\*\*\*\*